

HIDMA FAVUR IS-SAĊERDOTI ANZJANI

Diskors tal-Isqof Mario Grech

Laqgħa għall-Kleru

Seminarju – Is-Sibt 1 ta' Gunju 2013

1. L-esperjenza qegħda turina li aktar ma jgħaddi ż-żmien, in-numru ta' saċerdoti anzjani aktar qiegħed jikber. F'xi każi minn dawn, is-saċerdot isib l-għajnuna tal-familjari li jiehdu hsieb jagħtuh l-għajnuna li jkun jeħtiegħ. Hawn ta' min japprezza d-dedikazzjoni u r-rispett li dawn il-familjari juru lejn il-persuna tas-saċerdot. Min-naħa l-oħra għandna numru ta' saċerdoti li minhabba raġuni jew oħra qegħdin isibu ruħhom jgħixu waħidhom. Sakemm is-saħħa tkun għadha tippermetti, jidher li uħud minn dawn huma kapaċi jiehdu hsieb lilhom infushom; però kif is-saħħa tibda tonqos, jidher ċar li dawn qegħdin isibu diffikultajiet. Hafna drabi dawn is-saċerdoti jsibuha diffiċli jlahqu mal-bżonnijiet komuni tal-ħajja ta' kuljum bħal ma huma t-tisjir u l-ikel, il-ħasil u t-tindif tad-dar u forsi anke l-iġjene personali. Huma dawn il-fatturi kollha li qegħdin jimmotivaw lid-Djocesi tagħna biex nsibu mezzi biex ngħinu lis-saċerdoti anzjani.
2. Il-preokkupazzjoni tas-saċerdoti anzjani, mhix xi haġa li bdiet riċentement. Kien l-Isqof Cauchi li ħaseb biex tinbena dar sabiex is-saċerdoti li jsibu diffikultà biex jgħixu waħidhom ikollhom fejn immorru. Dan kien l-iskop li għalih inbniet id-dar tar-Raġħaj it-Tajjeb f'taċ-Ċawla. F'din id-dar hemm diversi kmamar armati bil-faċilitajiet meħtieġa biex kull saċerdot ikollu l-bżonnijiet tiegħu moqdija b'mod individwali. Id-dar tipprovdi ukoll ħasil tal-ħwejjegħ u l-ikel kollha. Matul is-snin kien hemm xi saċerdoti li użaw dan is-servizz bħalma kien il-mibki Dun Guzepp Borg. Illum din id-dar għadha toffri dan is-servizz u hija x-xewqa tiegħi li tkompli tintuża b'dan il-mod biex jibqa' jintlaħaq l-iskop tagħha. Għalhekk dak is-saċerdot li huwa "independenti" u jixtieq li jsib kenn f'din id-dar, huwa milqugħ. Il-fatt li wiehed imur jgħix f'dan iċ-Ċentru, ma jfissirx li ma jibqax pastoralment impenjat fil-parroċċa tal-orijini.
3. Peress li f'dan l-aħħar deher il-bżonn li jkollna spazju fejn jistgħu isibu kenn kemm dawk is-saċerdoti li qegħdin waħidhom u li għadhom indipendenti, kif wkoll dawk is-saċerdoti morda jew f'età avvanzata, ħassejt il-ħtieġa li nsibu soluzzjoni alternattiva. Dan ifisser li mhux bizzejjed li jkollna s-servizzi ta' kmamar, ikel u tindif, kif joffri iċ-Ċentru tar-Raġħaj it-Tajjeb, imma wkoll li jkollna servizzi ta' *careworkers*, *nurses* u l-faċilitajiet meħtieġa biex jiġi offrut dawn it-tip ta' servizzi.
4. F'dawn l-aħħar xhur għamilt għadd ta' tentattivi biex tinstab soluzzjoni. F'laqgħa tal-Konsulturi li saret tlett xhur ilu ikkomunikajt li xtaqt nirraġa iċ-Ċentru tar-Raġħaj it-Tajjeb biex ikun jista' jilqa saċerdoti li huma dependenti. Kemm il-Konsulturi kif ukoll is-Segretarju Amministrattiv tawni l-appoġġ tagħhom biex nibda nesplora x'possibiltajiet hemm.
5. Meta għamilna l-konsultazzjonijiet ma persuni kompetenti fil-qasam tas-saħħa u l-kura tal-anzjani, ħareġ ċar li biex iċ-Ċentru Raġħaj it-tajjeb jiġi addattat biex ikun jista' jagħti dawn it-tip ta' servizzi, kellhom bżonn isiru xogħolijiet strutturali estensivi fuq id-dar biex id-dar tkun skont l-istandards mitluba mill-liġijiet tal-pajjiz. Imma l-problema l-

kbira li harget minn din il-konsulta kienet li hija mehtiega nefqa enormi biex timpjega *staff* kompetenti biex jagħtu dawn it-tip ta' servizzi. Biex nagħtu eżempju, il-parir li ngħata kien li jkun hemm bzonn almenu ta' 8 *careworkers* (ma humiex inklużi *nurses*, *kċina* u *laundry*). Għamilt talba lill-Ministeru għal Għawdex biex niksbu *carers* li jkunu *on loan*. Irrid ngħid li l-Onor. Ministru Refalo qalli li l-Gvern kien lest li jikkunsidra li jagħtina tnejn (u ta dan jien rikonoxxenti) imma dawn xorta huma f'it wisq. Indagajt dwar x'possibilita jista jkun hemm li jkollna l-għajnuna tal-*Qaddejja taċ-Ċenaklu*, imma lanqas dan ma huwa possibli. Ikkunsidrajna l-proposta li d-dar tithaddem bil-voluntieri u avvicinajt persuna kwalifikata bħala *social worker* li bħala mpjegata full time, tkun responsabli mit-tmexxija – imma qaluli li din il-proposta mhix fattiva. Kien għalhekk li gie deċiż li ċ-Ċentru tar-Raġhaj it-Tajjeb jibqa' joffri s-servizz tiegħu bħala *hostel* lil dawk is-saċerdoti li għadhom indipendenti imma li jsibuha diffiċli li jgħixu waħidhom.

6. Xaharejn ilu htart tlett saċerdoti, Mons Anton Borg, Arċipriet Tarcisio Camilleri u Dun Charles Sultana, biex jesploraw kif tista ssir *joint-venture* ma' Dar l-Arka. Meta hames snin ilu, kont għaddejt lill-ARKA l-użu ta' dak li llum huwa ġnien spażjuż, kont għamilt f'iehem li bħala kumpens l-ARKA kienet ser tiriserva żewġ soddod għas-saċerdoti, imma issa qaluli li ċ-ċirkustanzi inbidlu. Riċentament gie propost li Dar l-Arka toffri żewġ kmamar jew tlieta lid-Djoċesi mit-tielet sular sabiex ikunu separati mill-persuni b'dizabilità. Dar l-Arka aċċettat li toffri mhux biss il-kmamar imma ukoll is-servizzi tal-ikel u tal-ħasil u anke li tkopri l-ispejjeż tad-dawl u l-ilma. Barra dan kien baqa' l-ispiża tal-*careworkers* u n-*nurses*. Meta giet ikkalkulata l-ispiża tal-*careworkers* biss biex jiġu koperti s-servizzi skont r-regolamenti tal-Istat, is-somma telgħet għal waħda fenomenali ta' €105,000, somma li qatt ma kienet se tithallas mill-ħlasijiet dovuti mis-saċerdoti residenti. Hawn deher ċar li din it-tip ta' soluzzjoni mhijiex finanzjarjament viabbli.
7. Illum f'Għawdex jeżistu tlett opportunitajiet fejn jistgħu jmorru l-anzjani tagħna: fis-sezzjoni tal-anzjani fl-Isptar Ġenerali ta' Għawdex, id-Dar għall-Anzjani mmexxija mis-Sorijiet Dumnikani, r-Rabat, u Villa San Lawrenz, f'San Lawrenz. Is-saċerdoti anzjani tagħna jistgħu *liberament* jagħzlu li jmorru f'waħda minn dawn id-djar fejn tingħata l-kura speċjalizzata għalihom. Matul iż-żmien kellna saċerdoti li marru f'waħda jew oħra minn dawn id-djar u fil-preżenti għandna min qiegħed fihom. Sakemm is-saċerdot isib ruħu f'wieħed dawn il-postijiet propju għax kienet ix-xewqa tiegħu li jmur hemmhekk, m'hemm l-ebda diffikultà. Però tkun hasra jekk minhabba xi raġuni jew oħra, xi saċerdot jsib ruħu f'xi post minn dawn kontra x-xewqa tiegħu. Ahna nixtiequ li kull saċerdot tingħatalu l-opportunità li jagħzel hu fejn irid imur u nixtiequ li kull saċerdot isib ruħu f'post fejn ikun l-aktar dinjituż. Gie li ġara li saċerdoti ma sabux għajnuna biż-żejjed biex dan isehh.
8. Fil-jiem li għaddew id-Djoċesi ffirmat ftehim li bih ikkonċediet b'kera d-Dar ta' San Guzepp lill-Ministeru għall-Għawdex biex dan jittrasforma din id-dar f'residenza għall-anzjani. Peress li din ser tkun opra soċjali, d-Djoċesi pproponiet kera bi prezz sussidjat. Id-dhul minn din il-kera ser jitqiegħed f'fond biex isostni r-riforma li għamilt b'sehh minn Jannar li għadda li s-saċerdoti kollha li għandhom mandat pastorali *full-time* jibdedw jircievu l-paga minima. Hawnhekk tajjeb infakkar li fil-bidu tal-episkopat tiegħi, kappillan kellu remunerazzjoni ta' £m100 fix-xahar! Imbagħad tellajtha għal €565 circa

u issa hija €720 fix-xahar! F'dak li għandu x'jaqsam mat-tema tas-saċerdoti anzjani, fil-ftehim mal-Ministeru dwar Dar San Guzepp, id-Djoċesi talbet u akkwistat li meta tkun lesta din id-dar, ikun hemm erba' sodod appartati riservati għas-saċerdoti anzjani.

9. Proposta ta' soluzzjoni

Fid-dawl ta' dan kollu, wasalt għal konkluzzjoni li nista niproponi dan li ġej:

Jekk saċerdot *verament* ma jkollux mezzi biex imur f'waha minn dawn id-djar, jiena dispost li anke jekk il-mezzi finanzjarji tad-djoċesi huma limitati, niproponi li f'dawn il-każijiet id-djoċesi terfa' l-piż finanzjarju.

Jista' jingħata il-każ li saċerdot ikun jixtieq li jmur f'dar tal-anzjani tal-għażla tiegħu, imma għalkemm huwa jkollu l-mezzi immobli, ma jkollux il-mezzi *finanzjarji likwidi biex ihallas l-ispejjes kurrenti*. Hawnhekk qegħdin nippropnu li meta s-saċerdot li jsib ruħu f'qagħda bħal din, u *liberament jitlob* li d-djoċesi tghinu, id-djoċesi tghin billi toffrilu li tkun *trustee* tiegħu. Dan jimplika li d-Djoċesi toffrilu l-opportunità li *liberament* huwa jgħaddi f'idejha xi mezzi immobbli tiegħu biex hekk id-Djoċesi tagħmel tajjeb finanzjarjament għan-nuqqas, bil-patt li meta jiġi nieqes is-saċerdot konċernat, id-djoċesi tillikwida dak il-fond, iżżomm il-flus dovuti lilha li tkun ħarġet bħala hlas lid-dar tal-anzjani u tiddisponi milli jibqa' skont ir-rieda testamentarja tas-saċerdot. B'hekk ikun qiegħed jiġi assigurat li s-saċerdot ikun jista' juża l-mezzi kollha li għandu biex jirċievi s-servizzi li jixtieq.

10. Anke jekk dan l-arrangament mhux ħieles mir-riskji reali li jistgħu jkunu ta' detriment għall-patrimonju djoċesan, kont konvint li għandi nimplimentah għaliex nemmen li bħala isqof għandi d-dmir li nakkumpanja lis-saċerdoti dejjem, imma partikularment fl-anzjanita' tagħhom. Infatti nhar is-Sibt li għadda sejjaħt laqgħa tal-Kunsill Presbiterali apposta biex niddiskutu u nikseb l-approvazzjoni ta' dawn il-mizuri li semmejt. Dak inhar il-Kunsill Presbiterali approva unanimament din il-policy. Pero irrid ngħid li kienu l-istess membri tal-Kunsill li hegġewni biex nsejjaħ din il-laqgħa tal-kleru biex nikkomunikalkom direttament il-kontenut ta' din il-proposta. Huwa deheru mħasba li tista tiġi mifhuma hażin il-proposta, fejn jingħad li d-Djoċesi qed toffri li tagixxi ta' *trustee* ma dak is-saċerdot li b'mod ħieles jagħżel li temporjament juża l-flus tad-djoċesi.

11. Dalgħodu nista ngħidilkom li l-biza espress mil-Kunsill Presbiterali avverra ruħu għaliex matul din il-gimgha sirt naf li xi saċerdoti bdew jiżerġu s-sikkrana: dawn qed jgħidu li l-għan tal-Kurja wara din il-proposta huwa biex il-Kurja "taħtaf" id-djar tas-saċerdoti! Huwa ta' dispjaċir kbir għaliya li ngħatat din l-interpretazzjoni maligna ta' din il-proposta. Għalhekk fiċ-ċirkustanzi u sakemm ikun hemm aktar maturita' u responsabilita' fil-kleru tagħna, nikkomunikalkom li ddeċidejt li nirtira il-pjan kollu li tkellimt dwaru aktar 'l fuq. Fuq materja daqshekk delikata bħalma hija l-amministrazzjoni, qasam li fiha jien u l-kollaboraturi tiegħi hdiemna qatiegħ biex mhux biss nikkonsolidaw dak li sibna imma npoġġu pedamenti soda fejn dawn kienu dgħajfin, ma nistax nirriskja li jiġru xniegħat infondati li jagħmlu biss ħsara lill-Knisja.

12. Proposti Ohra

Barra dawk is-saċerdoti li ma għadhomx jifilhu joqgħodu d-dar , għandna numru ta' oħrajn li għalkemm jixtiequ jibqgħu fid-dar tagħhom għandhom bżonn tal-ghajnuna. Għal dawn id-Djoċesi tixtieq toffri l-ghajnuna tagħha biex tara kif tista' torganizza u twasslilhom xi servizzi. Uħud minnhom diġà jeżistu bħalma huma l-*meals-on-wheels* li jipprovdu l-ikel fid-djar għal prezz raġonevoli ħafna. Ma dan jistgħu jizdiedu servizzi oħra bħalma huma hasil tad-dar u tal-ħwejjeġ jew ghajnuniet oħra. Dawk is-saċerdoti li jhossu l-bżonn ta' xi tip ta' servizzi bħal dawn, għandhom jinfurmaw lid-Djoċesi li mbagħad tiegħu hsieb issib u torganizza s-servizzi. Il-ħlas ovvjament isir mis-saċerdot innifsu sakemm ma jkunx hemm raġunijiet oħra.

Minn qalbi nawgura li 'l quddiem tinstab soluzzjoni għal din l-isfida akuta li għandna. Nixtieq li kull saċerdot jirċievi dak kollu meħtieġ biex jgħix bl-aktar mod dinjituż. Ma nixtieqx li jkollna saċerdoti li jithallew weħidhom fiż-żmien f'ħajjithom fejn l-aktar li għandhom bżonn ta' support. Il-ħolma tiegħi hija li nsib mod kif niggarantixxi li kull saċerdot jgħix b'mod dinjituż u għalhekk għandu jkollu l-opportunità li juża l-mezzi kollha li għandu u fejn ma jwasslux dawn, id-djoċesi tghin bil-mezzi limitati tagħha.